

I DON'T BELIEVE IN
GLOBAL WARMING
I DON'T BELIEVE IN

*Gebaseerd op werk van verschillende deelnemers aan
de KIN werkgroep/CONL*

Introductie

Climate Obstruction NL

Afspraken voor komende uur
Toelichting programma

Introductie

- wat weet je al?
- Klimaatobstructie

Twijfel over klimaatobstructie in de media

- wanneer is iets kwalijk? Waarom?
- desinformatie als een vorm van klimaatobstructie

Desinformatie tegengaan op basis van argumentatie

What's next?

Wat weet je al van desinformatie en misinformatie?

Neem 5 minuten voor een gesprek in tweetallen. Als oneven één drietal.

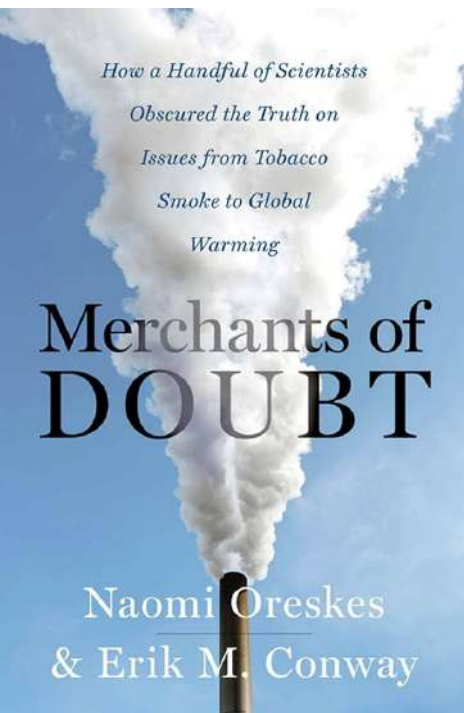
En wat weet je al over desinformatie ten opzichte van klimaat?

Wat weet je van klimaatobstructie?

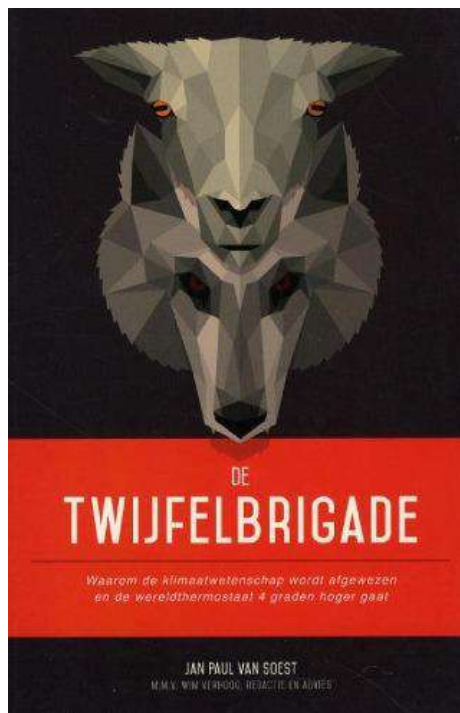
Klimaatobstructie is een verzamelterm voor alles wat de aanpak van klimaatverandering tegenhoudt of vertraagt.

Dit kan gaan om het **ontkennen** van klimaatverandering, het zaaien van **twijfel**, **misleidende** groene beloften (greenwashing), **lobbyen** tegen strengere regels, en politieke of maatschappelijke structuren die effectieve klimaatactie **in de weg** staan.

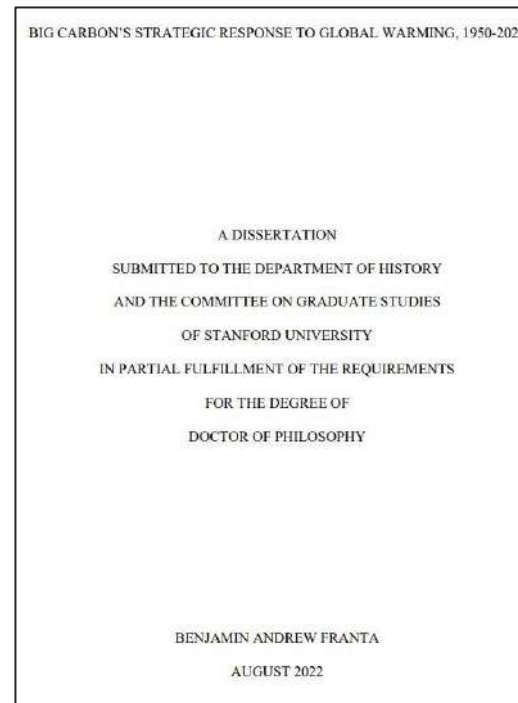
Aangepast van Ekberg, K.; Forchtner, B.; Hultman, M.; Jylhä, K. M. Climate Obstruction: How Denial, Delay and Inaction Are Heating the Planet; Taylor & Francis, 2022.

2010

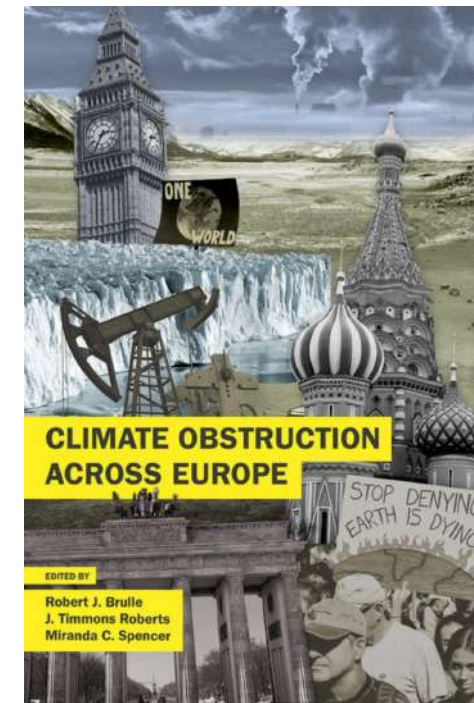
2014

2022

2024

2024

The diagram consists of a large yellow triangle at the top, representing the roof, with the text 'Social licence to operate' centered inside it. Below the triangle are four yellow rectangular pillars of equal height, representing the walls. Each pillar is positioned directly below a label at the bottom of the slide. The entire structure is outlined in blue.

'Social licence to operate'

media

onderwijs

culturele instellingen

goede doelen

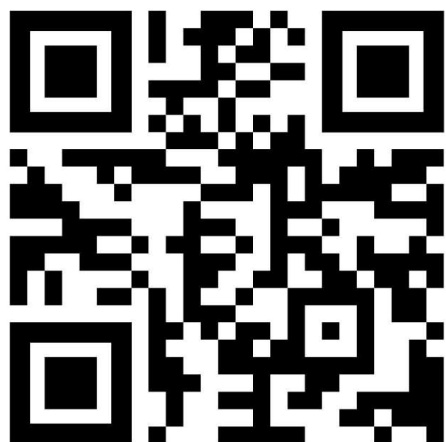
Twijfel over klimaatobstructie in de media

Volg de qr code naar het online artikel (insert QR) of kijk op de prints. Neem eerst, in stilte, 5 minuten de tijd om het artikel te lezen en zelf over deze vragen na te denken.

Herken je zaken die ‘klimaatobstructie’ zouden kunnen zijn?

Herken je mis of desinformatie in de artikelen?

Waarom denk je dat?

Herken je zaken die 'klimaatobstructie' zouden kunnen zijn?

Herken je mis of desinformatie in de artikelen?

Waarom denk je dat?

Shell-topman: Nederlandse industrie staat op achterstand (ANP, 2025)

<https://www.bnr.nl/nieuws/economie/10570912/shell-topman-nederlandse-industrie-staat-op-achterstand>

<https://www.bnr.nl/column/columns-opinie/10563654/klimaatalarmisten-hebben-geen-gehoor-voor-economische-consequenties>

'Klimaatalarmisten hebben geen gehoor voor economische consequenties' (han de jong 2024)

Herken je zaken die 'klimaatobstructie' zouden kunnen zijn?

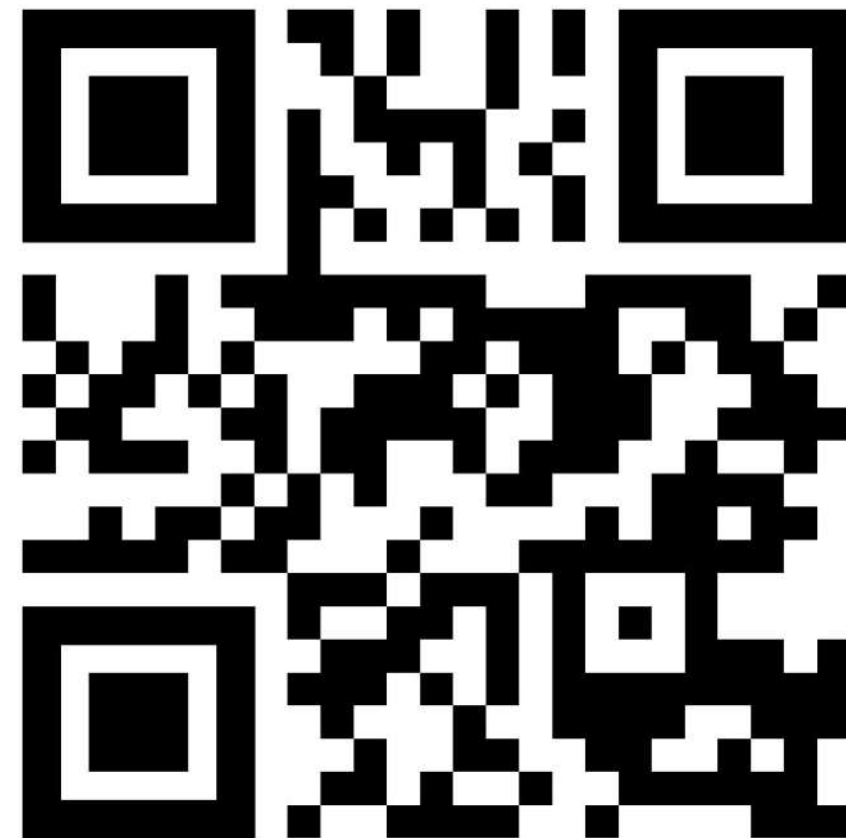
Herken je mis of desinformatie in de artikelen?

Waarom denk je dat?

VVD kritisch op ECB: 'Wel focus op klimaat, niet op geopolitiek' (Van Brug, 2025)

<https://www.bnr.nl/column/columns-opinie/10565005/vvd-kritisch-op-ecb-wel-focus-op-klimaat-niet-op-geopolitiek>

'Strijd tegen fossiele brandstof moet aan vraagkant gevoerd worden' (Mark van Harreveld 2022)

<https://www.bnr.nl/nieuws/economie/10498144/strijd-tegen-fossiele-brandstof-moet-aan-vraagkant-gevoerd-worden>

Vormen van klimaatobstructie:

- Misinformatie
- Klimaatvertragende verhalen
 - meestribbelen
- Greenwashing
- Roterende deuren
- Lobby en netwerken

Wie helpen met klimaatobstructie?

- Bedrijven
- Conservatieve stichtingen
- Individuen
- Lobby organisaties
- Advertentiebureaus
- Handelsverenigingen
- (Conservatieve) denktanks
- Universiteiten
- Media

Our success in business depends on our ability to meet a range of environmental and social challenges. We must operate safely and manage the effect of our activities on neighbouring communities and wider society. This is central to the responsible delivery of energy. **If we fail to do this, we may incur liabilities or sanctions, lose business opportunities, harm our reputation, and then risk *our licence to operate*.**

Shell investors handbook 2015-2019

Climate Obstruction NL onderzoeksnetwerk

Climate Obstruction NL faciliteert de **uitwisseling van kennis over klimaatobstructie** tussen onderzoekers en de verspreiding ervan naar andere stakeholders in Nederland.

Focus voor 2025:

- ◆ De onderzoeksgemeenschap rondom klimaatobstructie versterken
- ◆ Het faciliteren van onderzoek naar verschillende aspecten van klimaatobstructie
- ◆ Een overzicht bewaren van Nederlands klimaatobstructie-onderzoek en publicaties onder de aandacht brengen
- ◆ **Journalisten, beleidsmakers en NGO's voorzien van kennis om climate obstruction beter te herkennen en te begrijpen**

www.climateobstruction.nl

Wanneer is iets kwalijk?

Waarom vinden we dat?

Groepsreflectie op waarheidsvinding, desinformatie, taak van de media, afwegen belangen. 5 minuten, vormt aanleiding voor meer theorie en uitleg

Klimaatdesinformatie is zo oud als aandacht voor klimaat

S READ THE FULL ARTICLE AT
<https://doi.org/10.21203/science.20240063>

[The forgotten oil ads that told us climate change was nothing | Environment | The Guardian](#)

Klimaatdesinformatie ondermijnt democratie

Kabinet presenteert stevige nieuwe maatregelen voor aanpak desinformatie

Nieuwsbericht | 17-06-2024 | 15:49

Het kabinet onderscheidt 4 aandachtsgebieden waarvan het cruciaal is dat ze beschermd blijven tegen de risico's van de verspreiding van desinformatie:

1. Cruciale democratische processen, waaronder verkiezingen
2. Volksgezondheid, waaronder mentale gezondheid en vaccinaties
3. Sociale en maatschappelijke stabiliteit
4. Inzet op het gebied van (internationale) veiligheid en stabiliteit

Bij al deze stappen blijven de waarden en grondrechten van de rechtsstaat, zoals de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid, voorop staan.

Review

Misinformation and the epistemic integrity of democracy

Stephan Lewandowsky^{1 2 3}   , Ulrich K.H. Ecker³, John Cook⁴,
Sander van der Linden⁵, Jon Roozenbeek⁵, Naomi Oreskes⁶

nature

Explore content ▾

About the journal ▾

Publish with us ▾

Subscribe

[nature](#) > [comment](#) > [article](#)

COMMENT | 05 June 2024

Misinformation poses a bigger threat to democracy than you might think

ON
DISINFORMATION

HOW TO
FIGHT
FOR TRUTH
AND
PROTECT
DEMOCRACY

LEE MCINTYRE

Klimaatdesinformatie vertraagt klimaatbeleid en bedreigt de volksgezondheid

'Massive disinformation campaign' is slowing global transition to green energy

UN says a global 'backlash' against climate action is being stoked by fossil fuel companies

Consequences of climate inaction are being felt in rich countries as well as poor, the UN climate adviser said. Photograph: Steven Saphore/AAP

Klimaatdesinformatie: een bedreiging voor de volksgezondheid
Mario Veen

Reportage Desinformatie

De overstromingen in Valencia zijn hét moment voor nepnieuws om te floreren

In de dagen na de overstromingen in Valencia, is er online veel nepnieuws rondgegaan. Dat is niet geheel toevallig. 'Wie moedwillig chaos wil zaaien, doet dit juist na een ramp.'

Jurriaan van Eerten 16 november 2024, 14:29

TRUMP PUSHES MISINFO, BLAMES DEMS AND 'WORTHLESS FISH' FOR L.A. BLAZES

The president-elect's response to the horrific California wildfires was to attack the state's governor

By TIM DICKINSON
JANUARY 8, 2025

klimaatobstructie

wetenschapsontkenning

klimaatontkenning

misinformatie

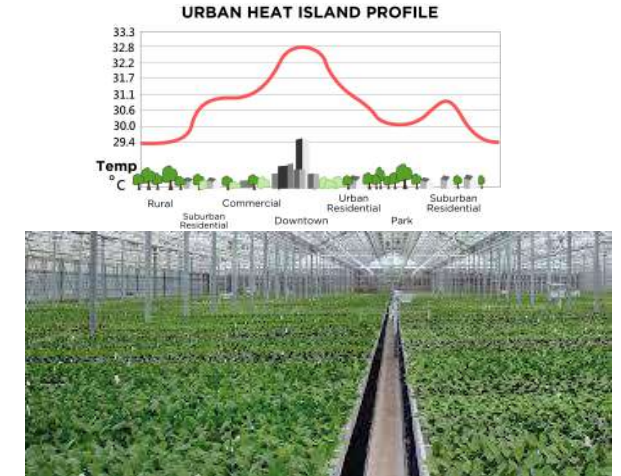
desinformatie

vertraging klimaatbeleid

Klimaatontkenning is het spiegelbeeld van klimaatwetenschap

- ◆ Het wordt warmer
- ◆ Het ligt aan ons
- ◆ We weten het zeker
- ◆ Het is erg
- ◆ We kunnen er iets aan doen

- ◆ *Het wordt niet warmer*
- ◆ *Het is de natuur*
- ◆ *Er is geen consensus (*)*
- ◆ *Het is niet erg*
- ◆ *Mitigatie werkt niet (**)*

↓
[IPCC in het NL -
elketiendegradetelt.nl](https://elketiendegradetelt.nl)

(*) en als die er wel is, is dat niet relevant

(**) met uitzondering van kernenergie

Klimaatdesinformatie begrijpen:

Maak onderscheid tussen mensen die desinformatie over klimaat

- maken
- verspreiden
- geloven

Het gaat niet primair over

- feiten
- informatie
- bewijs

...maar over zaken als

- identiteit
- wereldbeeld
- media-omgeving

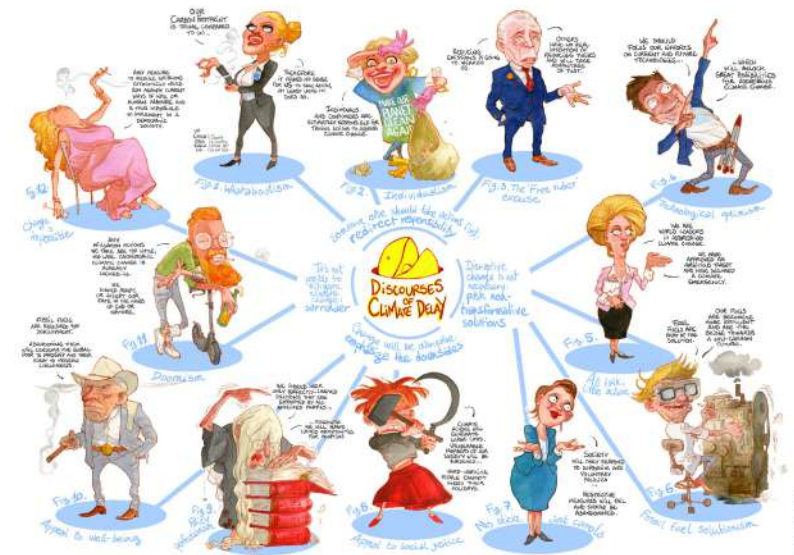
Wat kun je doen met desinformatie?

- herkennen
- reageren of niet
- debunkten op inhoud of proces
- prebunkten
- weerbaarheid creëren

-
- Skeptical Science**
Getting skeptical about global warming skepticism

What's next?

Neem 5 minuten voor een gesprek in tweetallen. Als oneven één drietal.

Wat heb je geleerd over desinformatie en klimaatobstructie?

Wat vond je opvallend, wat houdt je vast?

Climate Obstruction NL faciliteert de uitwisseling van kennis over klimaatobstructie tussen onderzoekers en de verspreiding ervan naar andere stakeholders in Nederland.

Focus voor 2025:

De onderzoeksgemeenschap rondom klimaatobstructie versterken
Het faciliteren van onderzoek naar verschillende aspecten van klimaatobstructie
Een overzicht bewaren van Nederlands klimaatobstructie-onderzoek en publicaties onder de aandacht brengen

Journalisten, beleidsmakers en NGO's voorzien van kennis om climate obstruction beter te herkennen en te begrijpen

Climate Obstruction NL onderzoeksnetwerk

Climate Obstruction NL faciliteert de **uitwisseling van kennis over klimaatobstructie** tussen onderzoekers en de verspreiding ervan naar andere stakeholders in Nederland.

www.climateobstruction.nl

Doorklik slides

Achtergrond informatie en meer uitleg op basis van inbreng en vraag deelnemers

Wie verspreid desinformatie?

Creëren

Verspreiden

Geloven

Wat is klimaat desinformatie?

- Discussie onderling: wat 'echt niet kan' herkennen we wel..

1. Global warming is not happening

- 1.1. Ice isn't melting
 - 1.1.1. Antarctica isn't melting
 - 1.1.2. Greenland isn't melting
 - 1.1.3. Arctic isn't melting
 - 1.1.4. Glaciers aren't vanishing
- 1.2. Heading into ice age
- 1.3. Weather is cold
 - 1.4. Hiatus in warming
 - 1.5. Oceans are cooling
- 1.6. Sea level rise is exaggerated
- 1.7. Extremes aren't increasing
- 1.8. Changed the name

2. Human GHGs are not causing global warming

- 2.1. It's natural cycles
 - 2.1.1. It's the sun
 - 2.1.2. It's geological
 - 2.1.3. It's the ocean
 - 2.1.4. Past climate change
 - 2.1.5. Tiny CO₂ emissions
- 2.2. Non-GHG forcings
 - 2.2.1. CO₂ is trace gas
 - 2.2.2. GHE is saturated
 - 2.2.3. CO₂ lags climate
 - 2.2.4. Water vapor
 - 2.2.5. Tropospheric hot spot
 - 2.2.6. CO₂ high in past
- 2.3. No evidence for GHE
 - 2.3.1. CO₂ is trace gas
 - 2.3.2. GHE is saturated
 - 2.3.3. CO₂ lags climate
 - 2.3.4. Water vapor
 - 2.3.5. Tropospheric hot spot
 - 2.3.6. CO₂ high in past
- 2.4. CO₂ not rising
- 2.5. Emissions not raising CO₂ levels

3. Climate impacts are not bad

- 3.1. Sensitivity is low
 - 3.1.1. Only a few degrees
 - 3.1.2. No link to conflict
 - 3.1.3. No health impacts
- 3.2. No species impact
 - 3.2.1. Species can adapt
 - 3.2.2. Polar bears ok
 - 3.2.3. Oceans are ok
- 3.3. Not a pollutant
 - 3.3.1. CO₂ is plant food

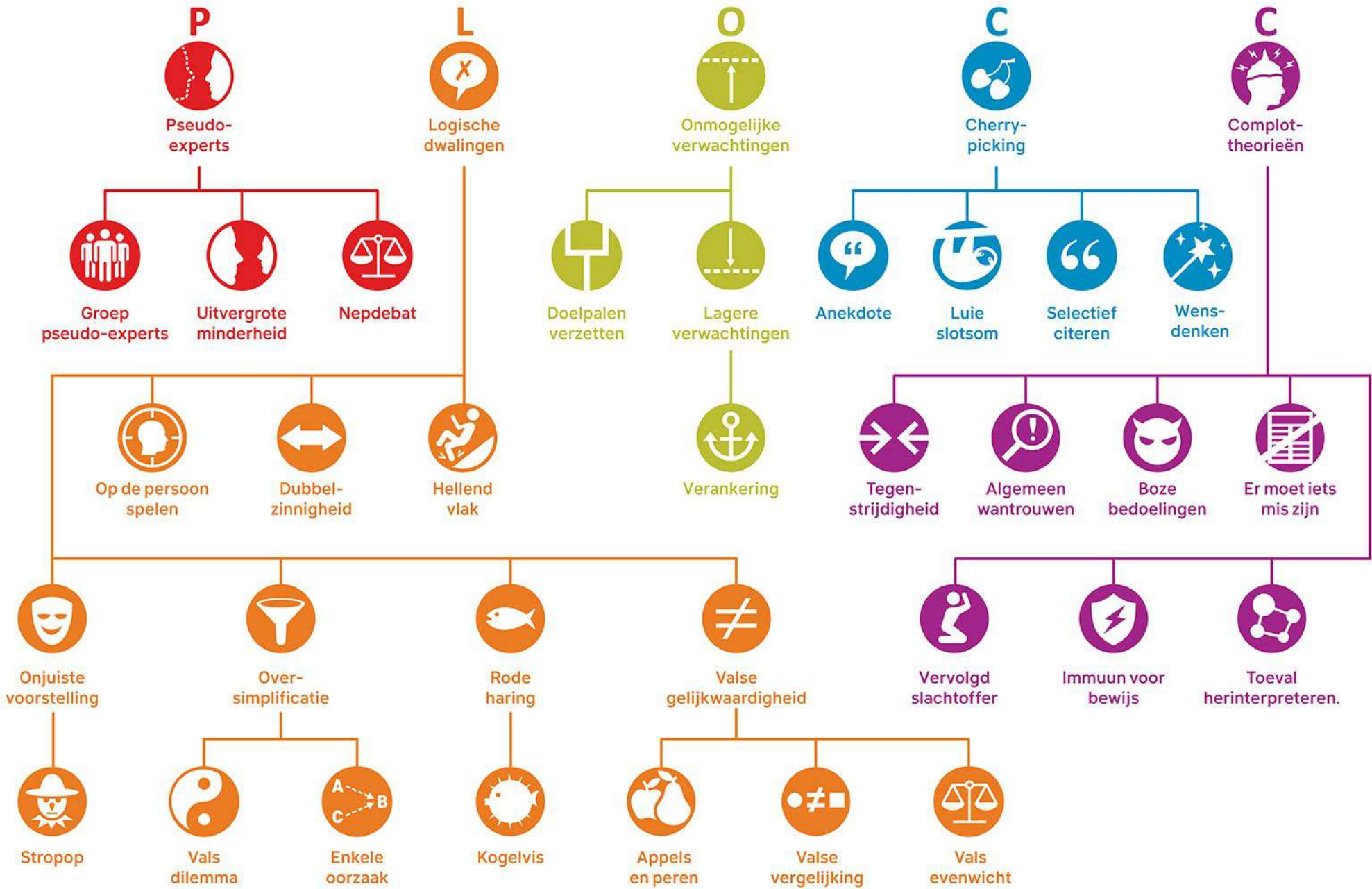
4. Climate solutions won't work

- 4.1. Policies are harmful
 - 4.1.1. Policy increases costs
 - 4.1.2. Policy weakens security
 - 4.1.3. Policy harms environment
 - 4.1.4. Rich future generations
 - 4.1.5. Limits freedom
- 4.2. Policies are ineffective
 - 4.2.1. Green jobs don't work
 - 4.2.2. Markets more efficient
 - 4.2.3. Policy impact is negligible
 - 4.2.4. One country is negligible
 - 4.2.5. Better to adapt
 - 4.2.6. China's emissions
 - 4.2.7. Techno fix
- 4.3. Too hard
 - 4.3.1. Policy too difficult
 - 4.3.2. Low public support
- 4.4. Clean energy won't work
 - 4.4.1. Clean energy unreliable
 - 4.4.2. CCS is unproven
- 4.5. We need energy
 - 4.5.1. FF is plentiful
 - 4.5.2. FF are cheap
 - 4.5.3. Nuclear is good

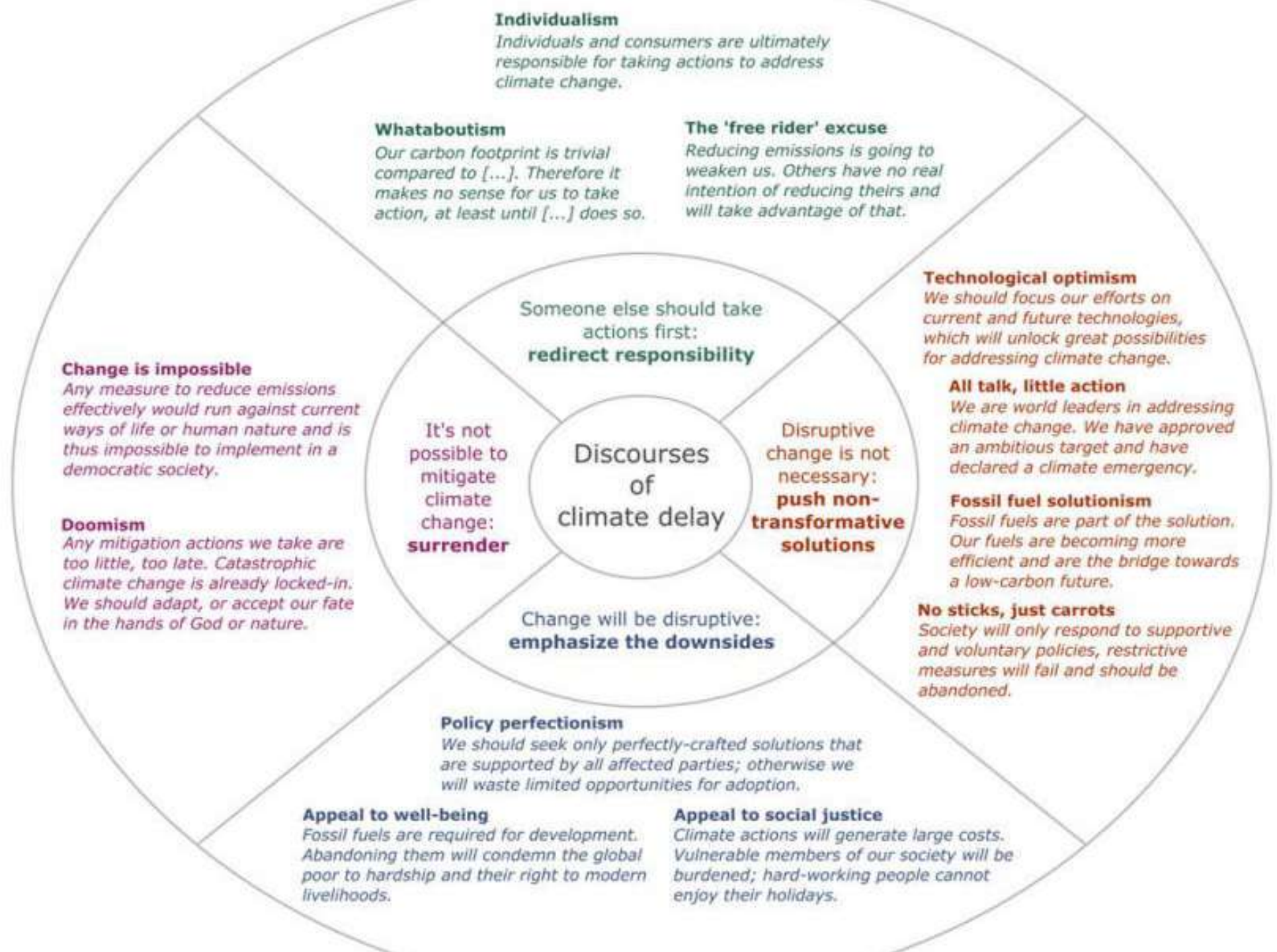
5. Climate movement/science is unreliable

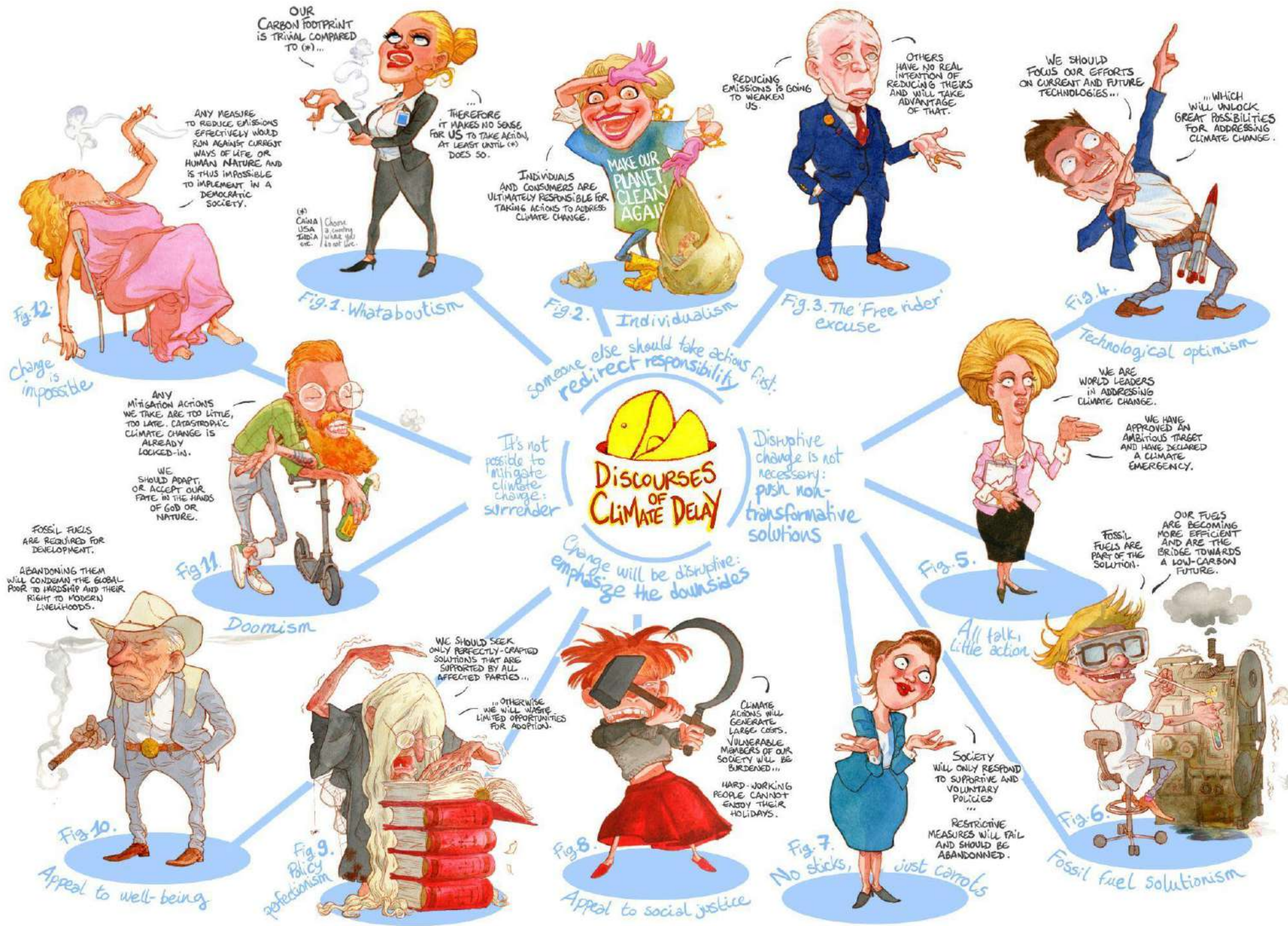
- 5.1. Science is unreliable
 - 5.1.1. No consensus
 - 5.1.2. Proxies are unreliable
 - 5.1.3. Temp is unreliable
 - 5.1.4. Models are unreliable
- 5.2. Movement is unreliable
 - 5.2.1. Climate is religion
 - 5.2.2. Media is alarmist
 - 5.2.3. Politicians are biased
 - 5.2.4. Environmentalists are alarmist
 - 5.2.5. Scientists are biased
- 5.3. Climate is conspiracy
 - 5.3.1. Policy is conspiracy
 - 5.3.2. Science is conspiracy

Technieken van wetenschapstontkenning

The 12 discourses of climate delay, and how to debunk them

Roep om trager klimaatbeleid: 'We hebben de 1,5 graad al bereikt, en kijk: de wereld bestaat nog'

We willen te snel, waarschuwt Richard Tol. Klimaathaast heeft ons beleid onverantwoord duur gemaakt. Deze boodschap hoor je amper in de kakofonie van ongeduld en rampspoed op de VN-klimaatconferentie. Tol deelt als hoogleraar economie aan de VU en de Universiteit van Sussex zijn recente bevindingen deze dagen - per videoverbinding - met Dubai.

Edwin Timmer 03-12-23, 16:06 Laatste update: 19:27

nieuwsuur

Zondag 3 maart 2024, 09:00

Prominente klimaatonderzoeker waarschuwt: we moeten problemen niet overdrijven

Hij is zeker geen klimaatontkenner. Maar hij vindt wél dat we de gevaren van opwarming van de aarde overdrijven. De Brit Mike Hulme is een vooraanstaande klimaatwetenschapper met een onconventionele boodschap: laten we geen paniekvoetbal spelen en doen alsof de mensheid ten dode is opgeschreven.

Column van Han de Jong

'Klimaatalarmisten hebben geen gehoor voor economische consequenties'

Columns & Opinie • 24 dec '24 09:13 • Aangepast op 24 dec '24 09:13

Dat het niet goed gaat met de Europese industrie en – breder – met de Europese economie in het algemeen is inmiddels genoegzaam bekend. En dat we hoognodig iets moeten doen aan ons concurrentievermogen en onze arbeidsproductiviteit is inmiddels ook wel geland. Maar wat?

Geschilpunten	Voorstanders	Tegenstander
1. Het probleem	- Wat is het probleem? - Waarom is het probleem ernstig? - Waarom is het probleem niet tijdelijk maar structureel?	- Waarom is er geen probleem? - Waarom is het probleem niet ernstig? - Waarom is het probleem slechts tijdelijk?
2. Het oorzakelijk verband	- Wat is het oorzakelijke verband tussen probleem en oplossing (de maatregel die wordt voorgesteld)?	- Waarom klopt de genoemde oorzaak van het probleem niet en/of is er juist een andere oorzaak?
3. De oplossing	- Wat is de oplossing? [dit is de maatregel] - Waarom is de oplossing doeltreffend? - Waarom is de oplossing uitvoerbaar?	- Waarom is de genoemde oplossing onduidelijk? - Waarom zal de oplossing niet effectief zijn? - Waarom is de oplossing niet uitvoerbaar?
4. De voor- en nadelen	- Welke voordelen zijn er bij deze maatregel? - Waarom wegen deze voordelen zwaarder dan de eventuele nadelen?	- Welke nadelen zijn er bij deze maatregel? - Waarom wegen deze nadelen zwaarder dan de eventuele voordelen?

Shell-topman: Nederlandse industrie staat op achterstand

Auteur: ANP

Hoge energiekosten en CO2-heffingen: het zijn onder meer deze ontwikkelingen die ertoe hebben geleid dat de Nederlandse industrie op achterstand is geraakt. Dat zei topman Frans Everts van Shell Nederland vandaag in het televisieprogramma WNL op Zondag. En de chemische industrie heeft het volgens hem al 'ongelooflijk moeilijk'.

Everts pleit daarom voor een gelijk speelveld ten opzichte van buitenlandse concurrenten.

'Heel goede uitgangspositie'

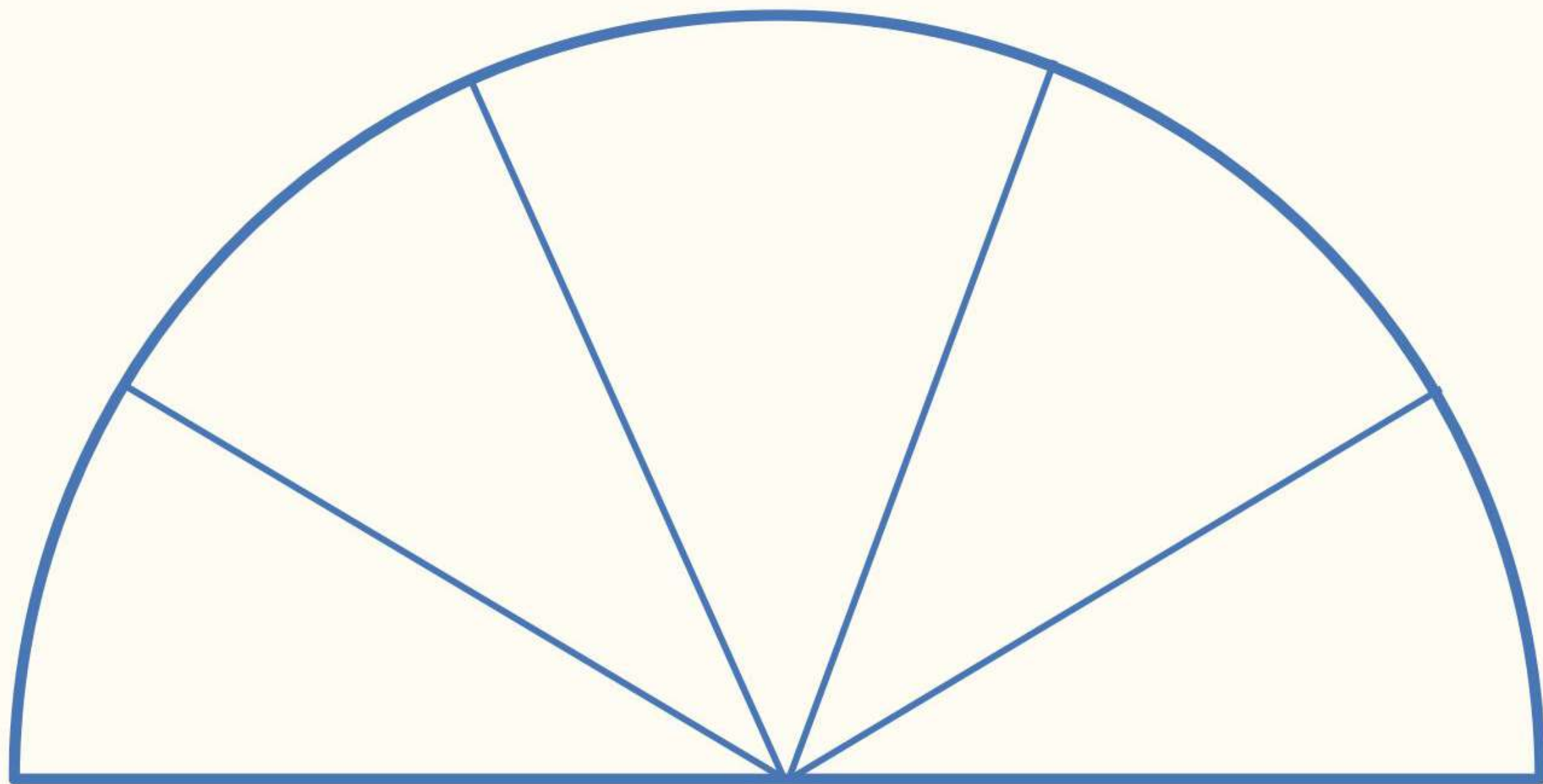
De Shell-topman merkt dat er in de Tweede Kamer brede steun is om

Desinformatie is gevaarlijk

- Desinformatie ondermijnt de democratie
 - Verstoring van de publieke perceptie van wetenschappelijk bewijs
 - Onderminning van het vertrouwen in wetenschappers en democratische processen
- Desinformatie vormt een drempel voor effectief klimaatbeleid
 - Vermindering van draagvlak voor noodzakelijk klimaatbeleid
 - Verhinderend dat beleid wordt gebaseerd op de beste, actuele wetenschappelijke kennis

Doubt is our product since it is the best means of competing with the 'body of facts' that exists in the mind of the general public. It is also the means of establishing controversy.

(Michels, 2008, citing tobacco memo 1969)

actieve medestanders

passieve medestanders

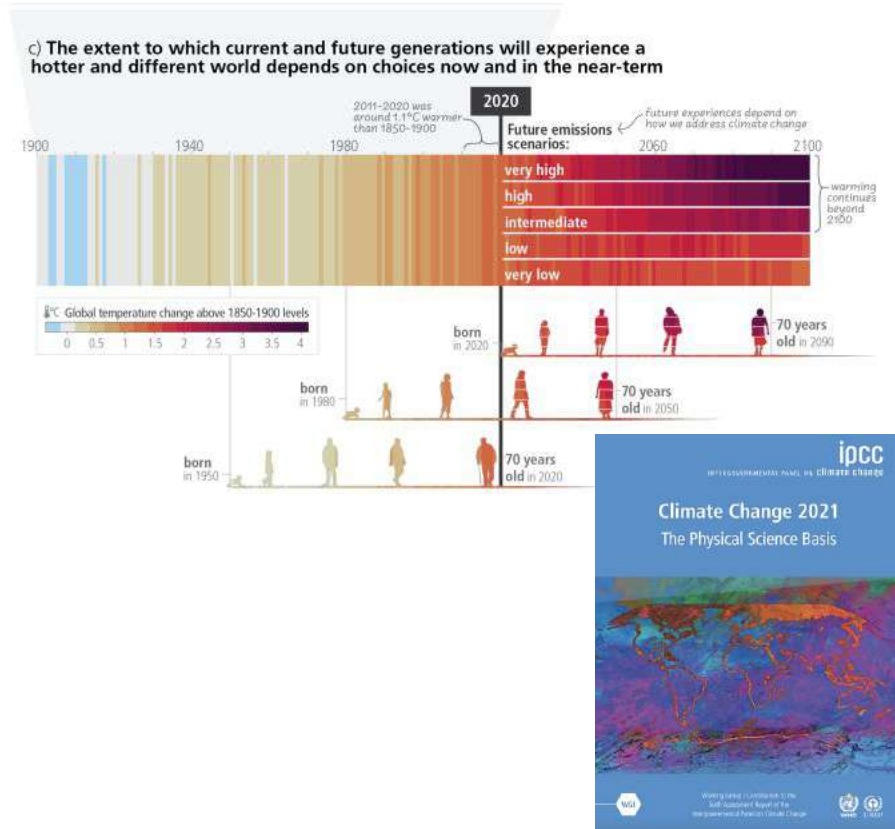
het midden

passieve tegenstanders

actieve tegenstanders

Misinformation? Choose technique rebuttal

- Topic rebuttal

- **Technique rebuttal**

- Cherry picking
- False experts
- Standards for evidence
- Reliance on conspiracy
- Illogical reasoning
 - Straw man
 - Red herring
 - false analogy

Cranky Uncle

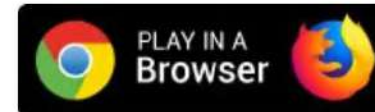
[Home](#)[Book](#)[Game](#)[Educators](#)[Blog](#)[Media](#)[Contact](#)[Donate](#)

Cranky Uncle

a game building resilience
against misinformation

Now on iPhone and Android!

The Cranky Uncle game uses cartoons and critical thinking to fight misinformation. The game was developed by University of Melbourne scientist John Cook, in collaboration with creative agency Goodbeast. The game is now available for free on iPhone and Android.

Geschilpunten	Voorstanders	Tegenstander
1. Het probleem	- Wat is het probleem? - Waarom is het probleem ernstig? - Waarom is het probleem niet tijdelijk maar structureel?	- Waarom is er geen probleem? - Waarom is het probleem niet ernstig? - Waarom is het probleem slechts tijdelijk?
2. Het oorzakelijk verband	- Wat is het oorzakelijke verband tussen probleem en oplossing (de maatregel die wordt voorgesteld)?	- Waarom klopt de genoemde oorzaak van het probleem niet en/of is er juist een andere oorzaak?
3. De oplossing	- Wat is de oplossing? [dit is de maatregel] - Waarom is de oplossing doeltreffend? - Waarom is de oplossing uitvoerbaar?	- Waarom is de genoemde oplossing onduidelijk? - Waarom zal de oplossing niet effectief zijn? - Waarom is de oplossing niet uitvoerbaar?
4. De voor- en nadelen	- Welke voordelen zijn er bij deze maatregel? - Waarom wegen deze voordelen zwaarder dan de eventuele nadelen?	- Welke nadelen zijn er bij deze maatregel? - Waarom wegen deze nadelen zwaarder dan de eventuele voordelen?

- **Pseudo-experts** - niet-gekwalficeerde bronnen presenteren als autoriteit
- **Logische dwalingen** - fouten in redenering
- **Onmogelijke verwachtingen** - eisen van onrealistische bewijsvoering
- **Cherrypicking** - selectief gebruik van gegevens
- **Complottheorieën** - beschuldigingen van geheime agenda's

- **Het gebeurt niet** - ontkenning van klimaatverandering zelf
- **Wij zijn het niet** - ontkenning van menselijke invloed
- **Het is niet erg** - bagatellisering van de gevolgen
- **Onoplosbaar** - afwijzing van klimaatmaatregelen
- **Wetenschap is onbetrouwbaar** - aanvallen op klimaatwetenschap en -wetenschappers

Inhouds- patronen ^a	1 Het wordt warmer	2 Het ligt aan ons	3 We weten het zeker	4 Het is erg	5 We kunnen er iets aan doen	Inhouds- patronen ^a
Proces- patronen ^b	6 Cherrypicking	7 Complotdenken	8 Drogredenen	9 Pseudo-experts boven echte experts	10 Onrealistische verwachtingen van wetenschap	Proces- patronen ^b
Vertragings- tactieken ^c	11 Verant- woordelijkheid afschuiven	12 Opgeven	13 Nadelen benadrukken	14 Ineffectieve maatregelen promoten	15 Moodsplaining ^d	Vertragings- tactieken ^c

^a Krosnick et al. (2006) The Origins and Consequences of democratic citizens' Policy Agendas: A Study of Popular Concern about Global Warming. Climatic Change 77, 7–43.

^b McIntyre, L. (2021) How to talk to a Science Denier: Conversations with flat earthers, climate deniers and others who defy reason. MIT Press.

^c Lamb WF et al. (2020) Discourses of climate delay. Global Sustainability. 3:e17.

^d Bendell, J. (2023), "Let's tell the moodsplainers they're wrong and then get back to work", available at: <https://tinyurl.com/5n6s95bn> (accessed 22 August 2024).

Truth sandwich

- Feiten hebben een extra bescherm laag nodig als ze de wereld worden ingestuurd. Journalisten en media kunnen hier een belangrijke rol in spelen.

‘truth sandwich’

- *Best practices:*
 - Begin met een relevant en logisch feit. Een goede weerlegging legt de nadruk op het feit. Dat betekent bijv. dat mythes in headlines geen goed idee zijn
 - Benoem de mythe, zodat je publiek kan zien waar de fout zit en de mythe als onwaar kan labelen
 - Leg uit welke drogreden of retorische techniek er wordt gebruikt om de mythe te creëren

Hierdoor wordt het voor het publiek gemakkelijker om het conflict tussen feit en mythe op te lossen.

Meer lezen over effectief debunken? [Debunking Handbook 2020](#)

'What do you have to lose?': Trump stockpiles 29-million pills of hydroxychloroquine

Los
Angeles
Times

Los Angeles Times ✓
653K abonnees

Abonneren

👍 462

➦ Delen

🔖 Opslaan

'What do you have to lose?': Trump stockpiles 29-million pills of hydroxychloroquine

Los
Angeles
Times

Los Angeles Times ✓
653K abonnees

Abonneren

👍 462

➦ Delen

- **Reageer met je eigen boodschap**

Hydroxychloroquine heeft een aantal gevaarlijke bijwerkingen.

- **Ontmasker de leugen zonder die te herhalen**

Er wordt beweerd dat medicijnen die voor iets anders bedoeld zijn, een wondermiddel zijn tegen covid

- **Eindig weer met je eigen verhaal**

Wetenschappers en artsen zeggen dat hydroxychloroquine gevaarlijke bijwerkingen heeft en raden af het tegen covid te gebruiken. Tenzij het je wordt voorgeschreven, raden dokters raden af het te nemen.

- Inoculation
- Prebttal
- debunking

Hoe vergroot je weerbaarheid tegen klimaatdesinformatie?

Reactief

Herken desinformatie patronen
Inhouds- of procesdebunking
Identiteit, niet feit

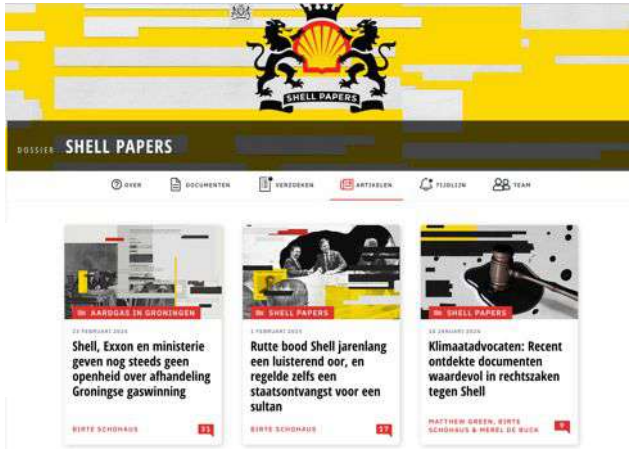

Preventief

Deel/herhaal betrouwbare
info
Consensuscommunicatie
Prebunking (truth sandwich)

Klimaatobstructie-onderzoekers

UNIVERSITY OF TWENTE.

